

וקים להו לרבנן, דבהכי — מיתבא דעתיה, מתיישבת דעתו של האדם מהעינוי, ואילו בציר בפחות מהכי — לא מיתבא דעתיה. ולכן לא נאמר כאן שיעור אכילה רגיל שהוא כזית אלא שיעור המונע עינוי.

מיתיבי על רב יהודה מהמשנה במסכת סוכה:

דתנן: מעשה שאירע בחג הסוכות והביאו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל, וכן מעשה שאירע בחג הסוכות, שהביאו לרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים.

ובשני המקרים אמרו: העלום לסוכה!

ותני עלה, על משנה זו בברייתא: לא מפני שהלכה כך שחייבים לאוכלם בסוכה עשו כן. אלא רק לפי שרצו להחמיר על עצמן לאוכלם בסוכה.

וממשיכה שם המשנה: ובשנתנו לו לרבי צדוק פת אוכל שהוא פחות מכביצה, היה נוהג בו שלש קולות:

א. לא היה נוטל ידיו אלא נטלו במפה.

ב. ואכלו חוץ לסוכה.

ד. ולא בירך אחריו ברכת המזון על אף שהיה בו כזית.

הא אם היה באוכל שיעור כביצה — בעי עט-ב סוכה.

ומוכח ששתי כותבות בלא גרעיניהן, הפטורות מסוכה [מעיקר הדין] הן פחות משיעור כביצה, שהוא שיעור החייב בסוכה.

ואי סלקא דעתך לומר כדברי רב יהודה

אמר שמואל: אם מחמת סכנת עקרב — מותר גם לכל אדם לנעול מנעל ביום הכיפורים.

שנינו במשנה: האוכל ככותבת הגסה.

עט-א רב פפא: ככותבת שאמרו חכמים למדוד את שיעור אכילה ביום הכיפורים — בגרעיניתה, יחד עם הגרעין, או בלא גרעיניתה?

וכמו כן, בשיעור של עצם המת, המטמאה טומאת מת, בעי רב אשי שאלה דומה:

זה ששנינו שעצם המת מטמאת כאשר יש בה שיעור כשעורה — האם המדובר הוא בשעורה בקליפתה, או שעורה בלא קליפתה?

וכן יש להסתפק אם המדובר הוא בשעורה לחה או ביבשה?

ומבאר הגמרא:

רב אשי לא מבעיא ליה הא דרב פפא ביחס לכותבת ביום הכיפורים, לפי ש"כותבת הגסה" איתמר במשנתנו. ומשמע כל כמה דגסה, שיותר גדולה הכתובת, זהו שיעורה, ולכן יש לכלול בה גם את גרעיניתה, שבכך היא "גסה" יותר.

ואילו רב פפא לא מבעיא ליה הא דרב אשי שהסתפק בשיעור עצם כשעורה, היות ושעורה לחה — "שבולת" מיקרי, ורק יבשה נקראת שעורה.

וכמו כן שעורה שלא בקליפתה — "אושלא" מיקרי, ולא שעורה.

אמר רבה אמר רב יהודה: כותבת הגסה שאמרו — היא יתירה מכביצה.